

Inspiratieboek creatief communiceren met kinderen en jongeren

Inspiratieboek

**CREATIEF
COMMUNICEREN
MET KINDEREN
EN JONGEREN**

Ben Baarda

met illustraties van
Greetje Sieders

uitgeverij
SWP

Inspiratieboek creatief communiceren met kinderen en jongeren

Ben Baarda & Greetje Sieders

ISBN 978 90 8850 929 2

NUR 854

THEMA VFXC / JMHC

BISAC FAM022000 / JNF044000

© 2022 Uitgeverij SWP Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 j°. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Repronecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.repronecht.nl) of contact op te nemen met Uitgeverij SWP voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen door een onderwijsinstelling van een gedeelte uit deze uitgave, in papieren vorm of digitaal, (bijvoorbeeld voor plaatsing ervan op uw digitale leeromgeving of in een reader) kunt u zich richten tot: Stichting UvO, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, Tel. 023-8700212, www.stichting-uvo.nl UvO@cedar.nl.

A hand-drawn illustration of three people holding a large orange sheet. On the left, a person with curly hair and a patterned sleeve looks at the sheet. In the center, a person with a cap and a simple face looks forward. On the right, a person with curly hair and a striped shirt looks at the sheet. The orange sheet contains a table of contents with five entries. The background is a light grey wash.

1. INLEIDING	9
2. EEN KIND/JONGERE ALS PERSOON LEREN KENNEN	19
3. HOE BELEEF JE EEN KIND/JONGERE ZIJN GEZIN?	47
4. ONTDEKKEN HOE HET LEVEN VAN EEN KIND/JONGERE ERUITZIET	63
BIJLAGEN	81

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	9
2. EEN KIND/JONGERE ALS PERSOON LEREN KENNEN	19
2a. Vragen	19
2b. Tekenen	26
2c. Projectie	31
2d. Spelletjes en tests	35
2e. Emoties	41
2f. Internetprogramma's	44
3. HOE BELEEFT EEN KIND/JONGERE ZIJN GEZIN?	47
3a. Vragen	47
3b. Tekenen	51
3c. Projectie	52
3d. Spelletjes	54
3e. Emoties	57
3f. Knutselen	59
4. ONTDEKKEN HOE HET LEVEN VAN EEN KIND/JONGERE ERUITZIET	63
4a. Vragen	64
4b. Tekenen	68
4c. Projectie	68
4d. Spelletjes	72
4e. Emoties	74
4f. Internetprogramma's	74
4g. Knutselen	77

BIJLAGEN	81
BIJLAGE I	83
Bij welke leeftijd en voor welk doel kun je welke techniek gebruiken?	
BIJLAGE II	87
Een overzicht van de ontwikkeling van kinderen en jongeren en de consequenties voor de communicatie	
BIJLAGE III	93
Een overzicht van de websites in dit boek	

1. INLEIDING

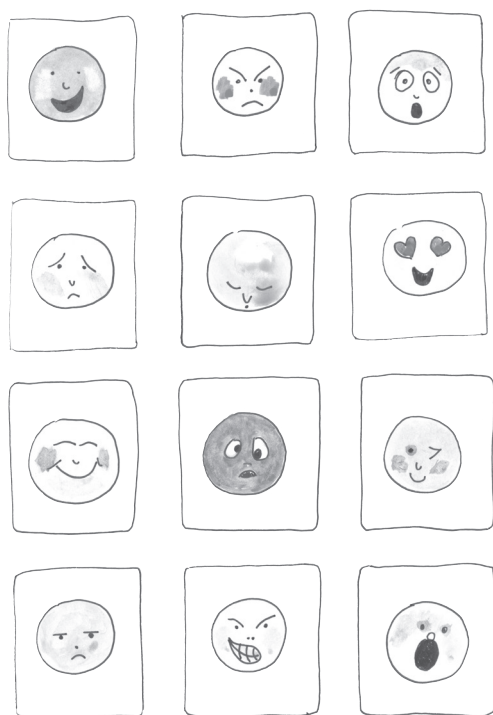

Een goed gesprek voeren doe je meestal niet gepland. Die gesprekken vinden doorgaans toevallig plaats en op plekken die daar niet per se voor gemaakt zijn. Zoals in de auto, op een bankje in het bos, op een terrasje, of zoals bij velen vroeger tijdens het wassen van de vaat. Toch vragen professionals aan kinderen: 'Ik wil graag een gesprek met je om 14.30 uur in mijn kantoor aan de Brouwerssingel.' Professionals kunnen nu eenmaal moeilijk een spontaan gesprek voeren op een willekeurige plaats. Niettemin is het voor kinderen extra moeilijk om een gesprek over een moeilijk onderwerp, bijvoorbeeld over de scheiding van hun ouders, te voeren met een wildvreemde, op een vreemde plek, op een niet door hen gekozen tijdstip. Ik zou me als kind zeer terughoudend opstellen en vooral met een ontwijkend 'ja', 'nee' en 'weet ik niet' antwoorden. Het is daarom van belang dat je als professional verrassend en uitdagend uit de hoek komt in je gesprekken met kinderen en jongeren.

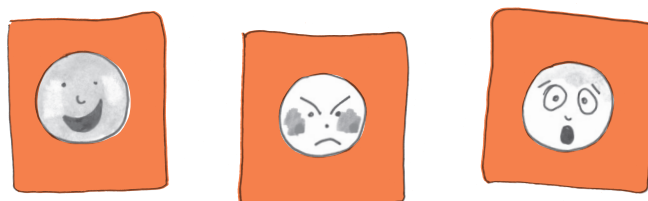
Het televisieprogramma Taarten van Abel, waarin banketbakker Abel al taartenbakkend met kinderen moeilijke problemen bespreekt, is een mooi voorbeeld van hoe je op een kindvriendelijke manier lastige zaken met kinderen kunt bespreken, zonder dat het belastend voor de kinderen is (www.zapp.nl/taarten-van-abel).

De problemen die je met kinderen bespreekt, zijn verder vaak problemen die niet door het kind zelf maar door volwassenen veroorzaakt zijn, zoals in het geval van scheiding en misbruik.

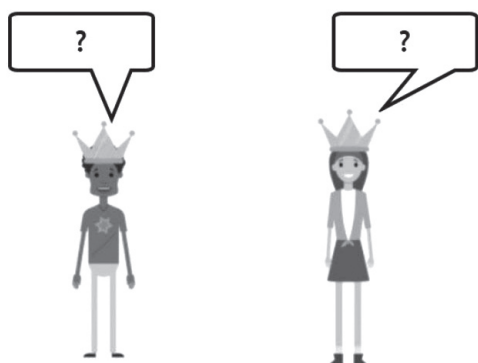
Natuurlijk, het is niet altijd mogelijk om al taartenbakkend een gesprek met een kind te voeren. Om het kind op een speelse manier beter te leren kennen laat je bijvoorbeeld het kind een vel met allerlei emoticons zien, met de vragen: Op wie lijk jij eigenlijk? De kwade emoticon, de tevreden emoticon, of de boze? En op wie lijk je absoluut niet?

Het is ook een manier om te ontdekken hoe het kind bijvoorbeeld over zijn vader of moeder denkt, want een vraag als 'Wat vind je van je vader?' heeft absoluut geen zin. De vraag 'Op welke emoticon lijk je vader?' levert daarentegen vaak een spontaan antwoord op.

Er zijn vele andere eenvoudige, uitdagende manieren om met kinderen moeilijke zaken te bespreken. In trainingen en op mijn **KIDpartners Facebook**

pagina geef ik, Ben, daar voorbeelden van. Het varieert van het samen een potje scrabbelen aan de hand van de naam van het kind, tot het maken van een gezinsopstelling met koffiebekertjes om de gezinsbeleving te bespreken.

KIDpartners
15 september · 🌐

Prinsjesdag, wat is de visie van kinderen?

Wat zeg jij tegen de mensen op prinsjesdag als koning of koningin?

Ook zijn er op internet veel aardige apps die heel bruikbaar zijn om een kind zijn verhaal te laten vertellen. Er zijn bijvoorbeeld mooie, eenvoudige programma's om cartoons te maken, waarmee je het pestprobleem waaronder een kind lijdt, goed bespreekbaar kunt maken.

Bij adolescentie meisjes zijn ook de testjes uit de Tina en de Girlz, handig om ze beter te leren kennen. Zoals het testje 'Ben je een warhoofd?'

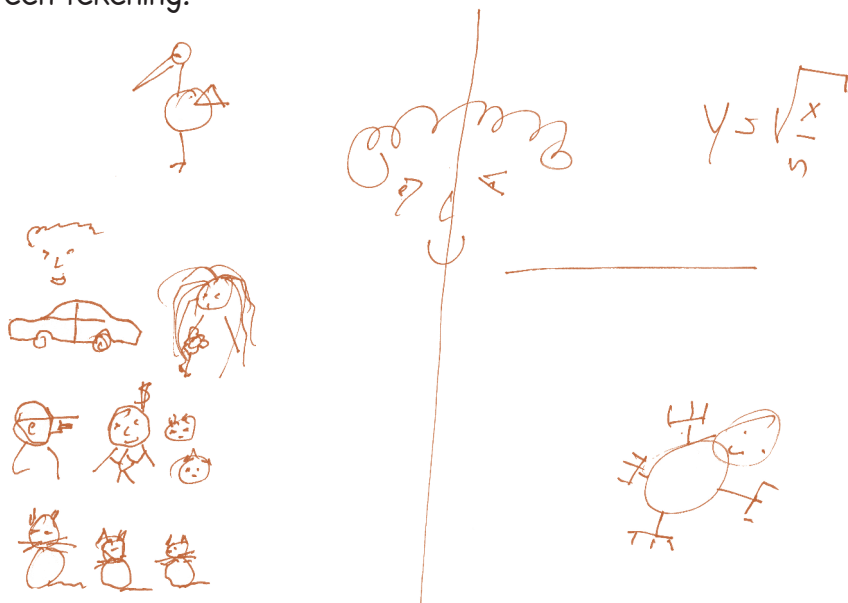
IK WEET VAAK NIET
WAT IK WIL

IK BEN VAAK IETS
KWIJT

IK VERGEET AFSPRAKEN

MIJN KAMER IS EEN
BENDE

Het is ook heel belangrijk om - als je een kind of jongere interviewt, vooral als ze je niet kennen - ervoor te zorgen dat je een menselijk gezicht krijgt en niet alleen die meneer of mevrouw van organisatie X bent. Ik, Ben, stel mij vaak voor met een tekening.

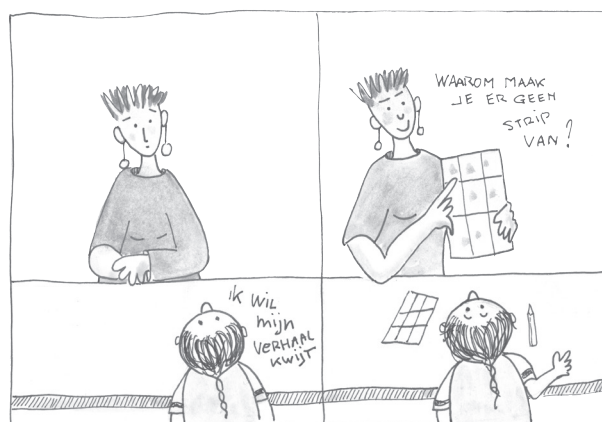

Als je de tekening maakt, krijg je voor het kind meestal een gezicht. Ik ben dan vaak de meneer van de drie poezen en niet meer die meneer van die onduidelijke jeugdhulpverleningsinstelling. Zoals je ziet kan ik niet zo goed tekenen, maar dat is alleen maar een voordeel. Als een kind mijn tekening ziet, denkt het 'dat kan ik ook'. Als ik heel goed zou kunnen tekenen, leg ik de drempel voor het kind erg hoog.

In dit boek willen we voorbeelden geven van hoe je op een kindvriendelijke manier kunt communiceren. Wij noemen het bewust voorbeelden, want het idee is dat ze je inspireren om op een - niet alleen voor het kind, maar ook voor jou - prettige manier informatie te verzamelen. Het is toch veel leuker om een kind via spelletjes als Scrabble en Galgje te leren kennen dan via een standaard vraaggesprek?

Of

Je moet het boek zien als een inspiratiebron. Het zijn geen tests, maar hulpmiddelen om de communicatie levendiger en aantrekkelijker te maken. Gebruik de voorbeelden die je aanspreken, pas ze aan, ontwikkel nieuwe en deel ze met ons en anderen.

We willen de voorbeelden ophangen aan drie thema's:

- Een kind/jongere als persoon leren kennen
- Ontdekken hoe het leven van een kind/jongere eruitziet
- De gezinsbeleving van een kind/jongere

In bijlage I geven we een overzicht van alle behandelde technieken en geven we aan bij welke leeftijdsfase en welk soort problematiek welke techniek past. Je ziet hier bijvoorbeeld dat je bij een verlegen adolescent met een geringe zelfwaardering het contrastenspel of Scrabble kunt gebruiken.

De meeste afbeeldingen uit dit boek vind je bij het gratis (digitale) extra materiaal bij dit boek op inspiratieboek.swpbook.com zodat je ze kunt downloaden en in de praktijk kunt gebruiken. Zie verdere instructies pagina 81.

We hebben er bewust geen theorieboek van gemaakt. Er is maar één theorie die we van groot belang vinden voor het werken met kinderen en waar we in dit boek aandacht aan besteden, namelijk de ontwikkelingstheorie. Want het is zaak dat je je aanpast aan het ontwikkelingsniveau van het kind. Aan een kleuter vragen wat vader van iets vindt, heeft niet zoveel zin. Kleuters kunnen zich niet zo goed verplaatsen in de gedachtewereld van anderen, dat is cognitief vaak te lastig.

Om goed te kunnen praten met kinderen is het daarom belangrijk dat je kennis hebt van de ontwikkeling van kinderen. Test je kennis van de leefwereld en de ontwikkeling van kinderen eens door aan te geven wat voor cadeautje je het best voor een kind van een 1/2, 2, 5, 9, 14 kunt meenemen.